

FÖRORD ETT

Anna Carlson, ordförande i Teaterförbundet

Varför ger Teaterförbundet ut en skrift om kulturpolitik? Skall inte ett fackförbund ägna sig åt att teckna kollektivavtal och förbättra medlemmarnas löner och arbetsvillkor?

Ett svar är givetvis att kulturpolitiken är grunden också för lönepolitiken och medlemmarnas villkor. Utan en fungerande kulturpolitik finns små eller inga möjligheter för de professionellt yrkesverksamma att verka inom de yrken man utbildat sig till.

Ett annat lika viktigt svar är våra medlemmars starka engagemang för sitt arbete. Både dess innehåll och utveckling och dess möjligheter att möta sin publik.

Det är viktigt och nödvändigt att diskutera och ompröva kulturpolitikens mål och vision. Samhället förändras och kulturens uppgift är att ligga i framkant, både till sitt innehåll och till sin form. Kulturen är en grundpelare i det demokratiska samhället och måste få det ekonomiska utrymme och det respektfulla spelrum som krävs för ett kvalitativt resultat.

Teaterförbundets medlemmar väntar på vad resultatet skall bli när kulturutredningen presenterar sina förslag vid årsskiftet 08/09.

1974 års kulturpolitik slog fast ett antal mål som fortfarande är giltiga för den verklighet vi har idag. Kraven på tillgänglighet, liksom behovet att finna nya publikgrupper. Stöd till kultur som inte enbart

isbn: 978-91-633-2901-2

© textförfattarna och Teaterförbundet

redaktör: Tomas Sander

förlag: Bokförlaget Il fuoco

omslag och grafisk form: Ola Carlson Form AB

foto: Erik Nilsson

tryck: WS Bookwell, Finland, 2008

kan leva på marknadens villkor. Inte minst en utveckling av kultur för barn och unga.

Ju starkare och mer trovärdig kulturpolitiken är desto större blir möjligheterna för tillgänglighet, innehåll och gestaltning.

Men många förändringar hotar kulturlivet. Urholkningen av anslagen till fria grupper och institutioner påverkar både villkoren för konstnärerna och bredden av utbudet för publiken. Nya A-kasseregler slår orättvist hårt på vårt område. Kulturens egenvärde tonas ner och underordnas andra mål.

Det finns idag en oro för att debatten och diskussionen skall tystna! Att kulturklimatet skall hårdna så mycket att vi avstår från att säga vår mening. De professionellt yrkesverksamma röster måste höras i den kulturpolitiska debatten. Våra erfarenheter måste tas tillvara och ligga till grund för den framtida kulturpolitiken.

Skådespelaren Allan Edwall skrev i sin bok »Mellan liv och död«:

»Världen och dess mysterier är hopkrympta och koncentrerade till den lilla kroppsvolym som en vanlig normalstor medlem i Teaterförbundet har.«

Teaterförbundet verkar för att våra professionellt yrkesverksamma medlemmar skall kunna öka sina möjligheter att utveckla sin konst och kunna leva på sitt yrke.

Denna skrift är ett led i detta arbete. Med utgångspunkt i Jacob Hirdwalls pjäs »Det Osynliga« har vi samlat röster inom och utom förbundet som speglar den växande klyftan mellan kulturpolitikens retorik och verklighet. Här har vi koncentrerat oss på scenkonstens villkor, men behovet och problemen är lika stora inom film och media och är värda en egen skrift.

Läs denna – och förena nytta med nöje!

FÖRORD TVÅ

Jacob Hirdwall, dramatiker

Monologen »Det Osynliga« var från början inte tänkt att bli en teaterpjäs. Under ett antal år samlade jag istället anteckningar för att använda dem i föredrag och i debattartiklar. Men under en (yrkesmässig!) kris kände jag ett starkt behov av att låta min verksamhet som dramatiker sammansmälta med mitt arbete som dramaturg. Men »Det Osynliga« är ingen »En dramaturgs dagbok«, märk väl, risken med den typen av metaskildringar – som varit så populära på sista tiden – är att man passivt sjunker ned i »systemets« sumpmarker istället för att kasta något ljus över hur det där systemet egentligen fungerar: jag tillhör den generation teaterarbetare som lärt sig mer om teatern av sociologen Pierre Bourdieu än av Stanislavskij.

Min ambition har varit att diskutera detta system som jag bara delvis skulle vilja beskriva som »patriarkalt«. Det som intresserar mig i »Det Osynliga« är snarare hur osynliga regler styr oss alla oavsett kön och etnicitet till själv censur – en förbryllande företeelse i ett demokratiskt land.

Det är en intressant period i svenskt teaterliv för närvarande. En verklig rysare! Teaterchefer prövar olika strategier för att hålla institutionerna flytande, tre metoder är förhärskande: expandera, reorganisera och minimera. Vilken teater som passar in i vilken kategori är inte